

Truyện Việt Nam (K 7): Truyện Hiên

Tác Giả: Saigon Echo số u t m
Thứ Tư: 13 Tháng 5 Năm 2009 15:12

Trong các ông truyện nổi c ta, Nguyễn Hiên là ông truyện đ truyện nguyên số m nh t - t lúc m i có m i hai tu i.

Ông h Nguyễn tên Hiên, quê làng Hà D ng, huyện Th ng nguyên, tỉnh Nam Đ nh (B c Vi t) đ th khoa năm Bính th i vua Thái Tôn nhà Tr n, đ n năm sau thi đình đ Tr ng.

Lúc m i lên sáu, b y tu i, ông đi h c nhà s ì chùa, nhà s m i bu i đ y m i t gi y, Nguyễn Hiên h c qua là thu c lâu.

Theo sách "Nam H i D Nhân" của Phan K Bính, m t hôm nhà s t ng kinh v a xong vào phòng n m ngh , m th y Ph t giảng xu ng b o r ng: "Nhà s sao không b o Tr ng c đ cho lên chùa l n v i Ph t ?" Nhà s t nh đ y, soi đèn xem các t ng Ph t thì th y sau l ng m i t ng có ch đ "Ph t 30 tr ng" và sau mình hai t ng h pháp thì có ch "Ph t 60 tr ng" Nh n xét ch thì chính ch Nguyễn Hiên. Nhà s qu m ng Nguyễn Hiên, b t ph i l y n c t y đi.

Nguyễn Hiên h c các sách, qua m t m t l t là nh ngay. Th t phú sách, nói ra t c là văn ch ng. Năm m i m t tu i đã n i ti ng th n đ ng, b y gi có ng i h c trò ì Kinh B c tên là Đ ng Tính, t th tài mình h n c đ i. Nghe ti ng Hà D ng có th n đ ng đ n ch i t n nhà, th xem tài h c ra làm sao. Khi đ n ra m t bài phú:

"Ph ng hoàng sào vu A cát Kì lân du vu Uy n h u"

Nghĩa là: Chim ph ng hoàng làm t trên A cát, con Kì lân ch i v n Uy n l u.

Nguyễn Hiên đ c ngay b n câu đ ch nghĩa nh sau:

Không ph i con rùa ì sông L c Th y Không ph i con r ng ì sông M nh Hà y kia n c H u

Trò ng Vi t Nam (K 7): Trò ng Hi n

Tác Giả: Saigon Echo s u t m
Thứ Tư, 13 Tháng 5 Năm 2009 15:12

---

hùng (hùng là con g u) Đóng đô ở gò Trác c (c nghĩa là con h u).

(B n câu trên, câu nào cũng có tên cảm thú cho nên hay) Đ ng Tính m i nghe đ c b n câu, đã c đ u là i nói r ng:

- Thiên tài xin nh ng b c tr tu i này !

Năm y thi đ th khoa. Năm sau vào thi đình, vua ra bài phúc "p t kê m u phi h " nghĩa là con v t t giã m gà v h . Văn Nguy n Hi n hay nh t, vua c y lên đ Tr ng Nguyên, b y gi m i m i hai tu i.

Tr ng vào bái m ng vua trong sân r ng, vua th y còn bé loj choj, y làm h i r ng:

- Tr ng nguyên h c ai ở nhà?

Tr ng th a r ng:

Tâu b h , tôi sinh ra đã bi t ngay, còn ch nào không bi t thì h i nhà s m t vài ch mà thôi.

Vua th y Tr ng ng đ i, ch a bi t l phép, ăn nói không đ c khiêm t n, m i cho v h c l phép, ba năm r i m i dùng làm quan.

Nguy n Hi n v nhà không đ c bao lâu có s T u đem m t bài th ng ngôn sang th nhân tài n c Nam. Th r ng:

L ng nh t bình đ u nh t, Tú s n diên đ o s n.

Lưu ý tranh nhốt quố, Tờ khố u tung hoành gian.

Vua hỏi các quân thần thì không ai hiểu nghĩa lý ra làm sao. Phải sai hai quan văn võ đến nhà ông Nguyễn Hiên mời vào triều để hỏi. Hai quan số đến làng Hà Đông, gặp một đứa trẻ trong nhà hàng, một mũi phốt phốt. Số gì hỏi gì đứa trẻ y không thèm đáp lời. Mời đến một câu hỏi hôm rờng:

"Tờ là chố, cớ gì ông đố u chố tờ là con, con ai con y?"

Đứa trẻ hỏi ông khố u ngay:

"Vu là chố ng, bớ ngang lờng chố đình là đố a, đố a nào đố a này?"

Số gì biết đứa trẻ y là Truyện Hiên, mời hỏi thăm đến tên nhà thì thấy Truyện đang cúi đầu cúi bíp, nhân đến một câu rờng:

"Ngô văn quân tờ viờn bớ o trù; hà tu nớ áo"

Nghĩa là: Tôi nghe quân tờ xa chố bíp nớ c, lờ là phớ i nớ nh vua bíp.

Truyện hỏi ông khố u hỏi rờng:

"Ngã bớ n hỏi u quan cớ đình nớ i; khố tam điều canh"

Truyện Việt Nam (Kể 7): Truyện Hai Bà

Tên: Saigon Echo số 10
Tháng 13, Năm 1954, Ngày 5 Tháng 5 năm 2009 15:12

Nghĩa là: ta có thể có chức làm được Tể tướng, nhưng còn tể tướng nọ nọ i canh. Nọ canh lặt mọt nọt i tay cũng như chức làm tể tướng.

Số giờ thốt ra nhanh như u và có ý cao, chức là giời, mọt bọ y kỹ vua xin mọt vào Kinh.

Truyện nói rằng:

- Thiên tử trước kia báo ta chức a biết lặt phép, nhưng chức như là Truyện chức a biết lặt phép, công Thiên tử cũng chức a biết lặt phép.

Nói thốt ra như tể tướng không chức u đi.

Số giờ vọt râu lặt vọt vua, vua phải đem xe ngựa và đi lặt đón, bọ y giờ Truyện mọt đi.

Khi đón kinh, vua đưa bài thơ của Tể tướng ra hỏi. Truyện Hai Bà cầm bút viết ra mọt chữ và giờ i rằng:

- Câu thơ thốt nghĩa là chức nhọt, ngọt c xuôi bọng đọt nhau; thốt nhì là bọng chọt san, ngọt c xuôi cũng là chọt san cọt; thốt ba hai chọt vọt ng tranh nhau lặt trong mọt nọt c, thốt tọt là bọng chọt khọt ngang đọt đọt là khọt cọt. Tóm lặt chọt là mọt chọt đi n.

Giời xong, đưa cho số Tể tướng xem, số Tể tướng phải chọt vì thốt vua cọt Nguyễn Hai Bà làm Kim tọt vĩnh lặt đọt phu; sau làm đọt Công bọng thọt ng thốt, không đọt c bao lâu thì ông mọt t.

Vua thốt y ngọt i đọt tài nhọt thốt mà không đọt c thốt, thốt ng tiọt vô cùng. Huy n ông y nguyên tên là huy n Thọt ng Hai Bà, vua mọt i kiêng tên ông y, đọt i ra giờ là Thọt ng Nguyên. Lọt cọt p cho năm mọt u ruọt ng tọt đi n, bọt dân y phọt i lọt p miọt u thốt.